

Je dovoleno propustit manželku z jakékoli příčiny?

Mt 19, 1 - 12

Pavel Marek, 24. července 2011, CB Skalka

Téma rozvodu je dnes velmi aktuální. Když jsem si v pátek připravoval kázání na dnešek, přišla za mnou manželka, a ptala se, zda se má obávat, že se s ní budu chtít rozvést. Vzpomněl jsem si na hezký příběh z kurzu Manželské večery. Zde je citována odpověď starého pána, kterého se ptali po 50 letech manželství, zda někdy pomýšlel na rozvod. Odpověděl jim: Rozvod? Ne, o rozvodu jsem nikdy nepřemýšlel. Ale o vraždě jsem přemýšlel několikrát.

Tak jsem svoji manželku ubezpečil, že tedy rozvodu se obávat nemusí :-)

Dnes si stačí otevřít noviny či se chvíli dívat na televizi, a už vidíme, kdo ze známých lidí se nyní rozvádí. Média touží po praní špinavého prádla celebrit na veřejnosti, a veřejnost ráda hltá tyto informace z jejich soukromí. Já sám jsem byl minulý týden šokován, když jsem se dozvěděl, že můj kamarád z dětství se rozvedl po osmi letech manželství. Sám si nejsem jist proč mně to tak zasáhlo. Asi proto, že jsem ho znal a že ve svém okolí takové případy nemám. Ale podle statistik bych si měl asi začít zvykat. Více než 50 procent manželství se rozvádí. Ve více než 40 procentech rozvodů je udáván jako jejich důvod jen "rozdílnost povah, názorů a zájmů". Důvod manželské nevěry pro rozvod je prý méně než 10 procent. Důvody jsou velmi často jen sobecké. A často také velmi jednoduché. Místo snahy o manželství je jednodušší se rozvést a hledat štěstí zase jinde.

Dnešní text je věnován tématu rozvodu a učení, které o něm Ježíš měl.

Text je zasazen do doby, kdy Ježíš po dvou letech uzdravování, učení a kázání opouští Galilej a připravuje se na cestu do Jeruzaléma, kde očekává dovršení svého poslání. Nešel ale přímo, ale přes kraj Perea v Zajordání.

Snad okamžitě od začátku svého působení byl Ježíš kritizován farizeji, pro které se stal úhlavním nepřitelem. Dokonce ho plánovali zabít. Když k němu přicházeli a vyptávali se ho, nebylo to tím, že by se toužili dozvědět něco o jeho učení, ale aby ho zkoušeli a doufali, že selže či udělá chybu na veřejnosti. Pokud by se jim ho podařilo zdiskreditovat v očích lidí, jeho popularita by byla lehce zničena a oni by měli možnost se ho jednoduše zbavit. Tentokrát byla jejich "zkouška" velmi dobře promyšlena, aby ho postavila do rozporu s Mojžíšem, tomu, který přinesl Boží zákon lidu. Přichází jejich útok:

Mt 19,3: Tu k němu přišli farizeové a pokoušeli ho: „Je dovoleno propustit manželku z jakékoli příčiny?“

Po mnoho století bylo téma rozvodu velmi aktuální mezi Židy. Z ženy se stal spíše předmět obchodu, který se kupoval či prodával, takže rozvod se stal zcela běžným. Z farizeů, těch kteří si neopodstatněně vykládali Mojžíšův zákon, se stali experti v jednoduchosti rozvodu. Byli známí tím, že se rozváděli úplně z jakéhokoliv důvodu, jen proto, aby si mohli vzít jinou ženu. Tento způsob života propagoval rabín Hillel. Dokonce tvrdil, že je možné se rozvést kvůli tomu, že žena jen mluvila s cizím mužem, nebo odkryla své vlasy na veřejnosti, a dokonce i za to, že připálila chleba či špatně osolila jídlo. Ale když nehezky manželka mluvila o své tchyni, či nemohla mít děti (i když často nebylo jasné, na čí straně byly zdravotní důvody), rozvod byl úplně běžný. Tohle nám asi i v dnešní době připadá přehnané.

Na druhou stranu zde byla skupina ovlivněná rabínem Shammaiem, která neuznávala rozvod v žádném případě. Samozřejmě, že tento názor nebyl populární.

Farizeové samozřejmě věděli, že Ježíš není nakloněn liberálnímu přístupu propagovanému zastánci rabína Hillela. Už od Ježíše dříve slyšeli při známém kázání na Hoře:

Mt 5,32: Já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží.

Nyní doufají, že Ježíš jasně řekne to samé a tím si znepřátelí či popudí ostatní přítomné židy, kteří přijali myšlenku rozvodu z jakékoliv příčiny. Chtěli ho zdiskreditovat tím, že si ho lidé zařadí za úzkoprsého a netolerantního zastávce Shammaiské školy, která odmítá jakýkoliv rozvod.

V McArthurově komentáři jsem dokonce četl názor, že farizeové moc dobře věděli, proč se ho ptají v kraji Perea. Zde totiž vládl tetrarcha Herodes Antipas, který dříve nechal zatkout Jana Křtitele kvůli tomu, že kritizoval jeho sňatek s Herodiadou. Ona totiž byla manželkou Herodova bratra Filipa. Janu Křitelovi byla setnuta hlava. Farizeové mohli také doufat, že Ježíš obviní také Heroda z cizoložného vztahu a stihne ho pak stejný osud jako Jana Křtitele.

Ježíšova odpověď ale byla překvapující:

Mt 19,4-5: Odpověděl jim: „Nečetli jste, že Stvořitel od počátku ,muže a ženu učinil je“? A řekl: ,Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo;‘ takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“

Místo toho, aby jim řekl jasné ano, či ne, tak dokonce přeskočil Mojžíšův zákon a soustředil se přímo na stvoření člověka v Genesis. Farizeům, znalcům zákona, uštedřil políček ze znalosti Písma. Ukázal na první zmínku o manželství, tak jak ho Bůh plánoval. Říkal tím: “Vaše otázka není na mně, ale na Hospodina - s ním jste ve sporu!”

Ježíš zde ukazuje několik důvodů, proč rozvod nikdy nebyl Božím záměrem.

Za prvé, do řečtiny se dá začátek textu přeložit jako “jednoho muže a jednu ženu”. Nebyl zde žádný výběr, takže rozvod či nový sňatek nepřipadal v úvahu.

Dále, slovo “připojí se” je hodně silné, je to něco jako přilne, přilepí se - vznikne velmi pevné pouto.

Ukazuje to na Boží záměr mít důvěrný a pevný svazek mezi partnery.

Bůh spojuje každé manželství. Stvořil muže a ženu tak, aby se dokonale doplňovali. Rozvod je prostě zničení Božího stvoření.

Ježíš tak zdůrazňuje, že každý sňatek je dílem Božím, a každý rozvod je jen činem člověka.

V podstatě tak můžeme říci, že rozvod je sice Bohem povolen v určitých případech, ale není Bohem schvalován a nikdy není nařizován. Pokud tedy někdo tvrdí, že mu Bůh řekl, že se má rozvést, tak lže, a dělá z Hospodina lháře.

Ale farizeové se nevzdávají a vrací pohotově úder:

Mt 19,7 (ČEP): Proč tedy Mojžíš ustanovil, že muž smí propustit svou manželku tím, že jí dá rozlukový lístek?

Pro porovnání ještě přečtu Kralický překlad:

Mt 19,7 (BK): Řekli jemu: Proč tedy Mojžíš rozkázal dáti lístek rozloučení, a propustiti ji?

Nezajímá je, jaký je Božský standard pro manželství. Chtějí pořád vědět, zda se smí rozvést. Jako svůj důkaz citují Mojžíše z **Deuteronomia 24,1-4**.

Při pozorném čtení toho, co Mojžíš vlastně říká, zjistíme, že tam nejde o žádný příkaz. Jediné nařízení v celém textu se týká toho, že původní manžel si nemůže vzít zpět ženu, pokud už byla manželkou někoho dalšího, protože je díky prvnímu rozvodu s ním již poskvněna.

Rozlukový lístek umožnil, aby se žena mohla znovu vdát. Pokud by ho neměla a znovu se vdala, hrozila by jí tak za cizoložství smrt ukamenováním.

Mojžíš tak nedává návod, pro jaký čin se může člověk rozvést. Mojžíš tam ani neschvaluje rozvod. Spíše dává do pořádku stav po rozvodu a případný nový sňatek.

Ježíš potvrzuje svoje učení odpovědí:

Mt 19,8-9: Odpoví jim: „Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžíš dovolil propustit manželku. Od počátku to však nebylo. Pravím vám, kdo propustí svou manželku z jiného důvodu než pro smilstvo a vezme si jinou, cizoloží.“

Zde bych chtěl hlavně zmínit slova “**pro tvrdost vašeho srdce**”... Rozvod nebyl nikdy nařizován.

Dt 24,4: ...přihodilo by se pak, že by nenašla milosti před očima jeho pro nějakou mrzkost, kterouž by našel na ní...

I když Ježíš povolil pro případ smilstva rozvod, rozvod nikdy není automaticky nařizován. Mojžíš jasně říkal, že pokud žena nenalezne milost u svého manžela, tak on pro svou necitlivost a tvrdost srdce se může s ní rozvést. Ale nemusí.

Pán dovolí rozvod, a nevyžaduje smrt provinilého z nevěry, aby zde byla příležitost k pokání a hledání Boží milosti. Ježíš umožňuje nový sňatek pro druhého partnera pro to, aby mohl mít požehnání z života v manželství, které bylo zničeno nevěrou partnera.

Farizeové dostali usvědčující odpověď, která se jim nelíbila. Místo toho, aby usvědčili Ježíše, tak sami byli usvědčeni. Jejich rozvody z většiny případů nebyli kvůli nevěře partnerky, ale kvůli mnohem malichernějším věcem. A tak, jak to vykládal Ježíš, byli díky těmto rozvodům vinni z cizoložství oni sami.

Farizeové najednou zmizeli, neměli co by řekli. Ale kolem Ježíše zůstali učedníci, kteří s napětím poslouchali. Možná mezi sebou diskutovali o rozvodech a o tom, kdy je možné se znovu oženit. Nakonec se na Ježíše obrátili s konstatováním:

Mt 19,10: „Jestliže je to s mužem a ženou takové, pak je lépe se neženit.“

Protože učedníci vyrůstali v kultuře, kde rozvod byl pevně zakořeněn, tak byli šokováni tímto učením. V některých dochovaných židovských spisech byly dokonce věty jako: “*Špatná žena je jako malomocenství pro svého muže. Jaký je lék? Necht' se s ní rozvede a bude vyléčen z malomocenství*”. Jiný rabín napsal “*Pokud má muž špatnou ženu, je jeho náboženskou povinností se s ní rozvést*”. Nemůžeme se učedníkům divit, že byli šokováni. Slýchávali po celý život, že pokud se manželství nevydaří, je zde vždy možnost rozvodu. Ostatně, toto je i dnešní přístup velké většiny lidí k manželství.

A nyní přichází Ježíš s učením, které povoluje rozvod jedině cizoložstvím partnera. Takže dospěli k závěru, že pak je tedy lepší se vůbec neženit. Je vidět, že pochopili hloubku Ježíškova učení, že manželství je celoživotní závazek, který končí smrtí, či v horším případě nevěrou partnera.

Ježíš učedníkům ale připomíná, že ne každému je dáno žít sám. Ukazuje 3 důvody, kdy může člověk prožít život sám mimo manželství.

Mt 19,12: Někteří nežijí v manželství, protože jsou k tomu od narození nezpůsobilí;

sem mohou patřit některá fyzická a mentální omezení či postižení.

jiní nežijí v manželství, protože je nezpůsobilými učinili lidé;

zde mohou být například zranění, úrazy, ale i nátlak společnosti

a někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské.

Ne každý člověk je schopný žít sám čistý křesťanský život pro slávu Boží. Žít v celibátu je druh duchovního daru a jen těm, kterým byl dán, mohou prožít úspěšně život ve službách Bohu. Tento dar je ale spíše výjimka než pravidlo.

Závěr

Ve starém zákoně je příběh proroka **Ozeáše**. Na vztahu Ozeáše a jeho nevěrné ženy Gomery Bůh popisuje svůj vztah s nevěrným lidem Izraele. Ozeáš se oženil s Gomerou, která byla nevěstkou. Ona ale ve svém původním životě pokračovala. Ozeáš s ní měl děti, stále ji miloval, staral se o ní a chránil ji i přes to, že mu nebyla věrná. Dokonce ji vykoupil zpět z trhu s otroky, kam se dostala díky svému způsobu života. Jeho život s ní musel být náročný, určitě prožíval vztek a zoufalství, ale odpouštěl jí a udělal cokoliv mohl, aby jí přivedl zpět. Není to nádherný příběh o tom, jak by mělo vypadat manželství podle Boha?

I dnes se ale někteří lidé bojí celoživotního závazku, který jim může způsobit jen nudu a zklamání bez možnosti úniku. Ale Bůh plánoval a zamýšlel pravý opak, kdy celoživotní závazek a odevzdání jeden druhému způsobuje pravou radost v životě v manželství.

Manželství je o sebe-odříkání a sebe-dávání, o upřednostňování toho druhého před sebou samým. Tyto vlastnosti jsou ale proti naší sobecké lidské přirozenosti. Ale díky Boží milosti a přítomnosti Ducha svatého v našich životech je možné spolu chodit životem v manželství jako pár v lásce, odpouštění, nesobeckosti a pokoře.

Ježíš Kristus je v této svaté instituci manželství s námi. Netvrdil, že to bude vždy jednoduché a bez problémů. Ale doprovází nás a díky jeho největší oběti máme naději, že všechny překážky v manželství zvládneme a jednou staneme před jeho trůnem jako vítězové.

Nechť vám pán Bůh žehná ve vašich manželstvích!

Amen